

правильно, и достоверно, если сравнить с требованиями современной научной педагогики то, как веками кыргызский народ, согласно каким принципиальным положениям, воспитывал и формировал свое подрастающее поколение. Так как, и народная педагогика, создав собственные пути воспитания, согласно общественным требованиям, тоже широко использовала в воспитании молодого поколения результаты жизненных ситуаций и практики.

Кыргызский народ, системно используя воспитание, особо учитывал определенные принципы в умственном развитии, формировании воспитанности детей.

Если учесть высказывание ученого Г.В. Волкова: «если представим историю возникновения и развития воспитания как книгу, состоящую из тысячи страниц, понятие о школе встретилось бы лишь на 995-ой или 996-ой страницах», то приходится согласиться с тем, что основу научной педагогики, ее цели и задачи, основные пути и способы, принципы, методы, методические приемы, составляет, в основном, народная педагогика, и что научная педагогика всегда берет пищу оттуда.

Таким образом, мы удостоверились, как показали результаты экспериментов, что учителя начальных классов, начиная получать свое профессиональное мастерство в высших учебных заведениях, продолжают формироваться, опираясь на категории воспитания научной педагогики, далее полученные знания обогащаются методами и принципами народной педагогики.

Если рассмотреть, в научной педагогике в качестве закономерных положений воспитания считаются следующие: учет возрастных и

личностных особенностей учащихся, комплексное отношение к воспитанию, взаимосвязанность воспитания с жизненной практикой, воспитание личности в обществе, учение труду, систематичность и преемственность воспитания, и одинаковые требования к данным действиям школы, семьи и общественности. (6)

Если рассматривать вышеназванные принципы в сравнении по отношению друг к другу, то на сегодняшний день мы не увидели никаких особых признаков, различающих их. Значит, будет правильным и достоверным, если мы рассмотрим в сравнении с требованиями современной научной педагогики то, как, согласно каким принципиальным положениям на протяжении веков кыргызский народ воспитывал и формировал своих потомков. Потому что на основе многовековой жизненной практики, согласно появившимся в обществе требованиям, по отношению к задачам будущего народ создал свои пути и методы воспитания молодого поколения. Эти пути и методы воспитания вместе с воспитательной практикой кыргызского народа будут служить гражданскому воспитанию будущих учителей и укреплению такого воспитания на практике.

1. Конвенция воспитания школьников Кыргызской Республики, «Кут билим» 2001. №-38

2. С. Рысбаев. Кыргыз балдар фольклорунун педагогикасы. Б., 2006. 133-б.

3. А. Алимбеков китепте: Кыргыз эл педагогикасы: изденүүлөр, табылгалар. Б., 1999 54-б.

4. Вуминин В. Воспитание в патриархальной семье. Журнал народное образование. М; 2002. №-4 стр. 201

5. Новикова А. Воспитание в кризисном обществе как выходить из тупика. Журнал «Народное образование» - М., 2002, №4 стр. 88

6. Педагогика / Под. Ред. Ю.К. Бабанского. М., 1988 стр. 290

Т. Каранова

ЭЛДИК САЛТТАР МЕНЕН ТАРБИЯЛОО–ӨЗ АЛДЫНЧА ПРИНЦИП КАТАРЫНДА

Элдик педагогиканын прогрессивдүү идеяларын пайдалануу менен тарбия ишин жүргүзүүнү биздин изилдөөлөр көрсөткөндөй, балдарды 1-класстан баштап сабактарда, класстан тышкары иш-чараларда элдик педагогиканын эң жөнөкөй элементтеринен баштап

тааныштыруу керек (адептик, эстетикалык, акыл-эстик, эмгектик, дене тарбиялык иштер), болгондо да, балдардын жаш курагына жараша материал түшүнүктүүбү же жокпу, ошол жактарын эсепке алуу керек. Ошол эле учурда элдик педагогиканын казынасынан алынган

материал класстан класска көчкөн сайын акырындык менен татаалданып, кеңейип жаңы элементтер менен толукталышы зарыл.

Оқуучуларды элдик педагогиканын прогрессивдүү салттары менен 1-класстан тартып мектепти бүткөнгө чейин тааныштырып отуруунун өзүнчө айырмачылыктары бар. Мында, биринчиден, кенже мектеп жашындагы оқуучулардын сезимталдуулугу жана ийкемдүүлүгү эске алынат. Ушул жагдайды үй-бүлөдөгү жана мектептеги тарбия ишин жолго коюуда сөзсүз эске салуу керек. Анткени биздин изилдөөлөр көрсөткөндөй, мектеп кенже мектеп оқуучуларынын ушул өзгөчөлүктөрүн эске албай аларды прогрессивдүү салттар, идеялар менен тааныштырууну балдар жогорку класстарга өткөндө гана дурустап түшүнө алат деген ой жүгүртүү, бул тарбия ишинде биз каалабаган терс нерселерге алып барат. Анткени, оқуучулардын кулк мүнөзү кенже мектеп жашында эле түптөлө баштайт эмеспи. Кенже мектеп жашындагы оқуучуларды элдик педагогиканын прогрессивдүү салттарынын негизинде тарбиялоо иши жок болсо, үй-бүлөнүн жана жергиликтүү, айлана-чөйрөнүн таасири менен аларда оң эле эмес, терс адаттар пайда болуп, жогорку класстардагы тарбиялык иштерди татаалдантаат.

Экинчиден, элдик педагогиканын прогрессивдүү салттарын үйрөтүү, мектепке чейинки жана кенже мектеп жашындагы куракта башталса, алар мектепти аяктагыча оң таасирдин астында болуп, анын мүнөзүндө оң сапаттарды иштеп чыгуу жана бекемдөө бир топ жеңил. Мына ушунун баары оқуучуларды элдик педагогиканын салттарына жаш кезинен баштап үйрөтүүнү мектепти бүтүргүчө улантып, барган сайын жаш курагын эске салуу менен элдик педагогикадан алынган материалдарды тереңдетип, кеңейтип, кошумчалап жана татаалданып өткөрүү керектигин далилдеп турат.

Кыргыз элинде тарбиялык салттарды өздөштүрүүгө турмуштун өзү түрткү берген. Турмуш муктаждыктары таанып-билүүнүн максаттарын да аныктап турат; практикага жакын, түшүнүктүү жана көрсөтмөлүү. Мисалы, «Жакшы, даамдуу тамактангын, кооз кийингин, жашагын, урматка ээ болгун келеби? Малды туура, жакшы багууну, үйдү таза тутууну, чыдамдуу, ак ниет, меймандос болууну үйрөн» деп насаат берилет.

Ошентип, максатка алып барчу жол салыштырмалуу кыска жана түшүнүктүү. Билим, тарбия берүү ыкмалары жана чеберчилиги алда качан эле турмуш тарабынан такталып элдин

элегинен өткөн. Негизинен, жүздөгөн муңдардын тажрыйбасы менен бекемделип, элдик акылмандуулуктун жардамынын формасы болгон макал-лакаптарга айланган. Элдик педагогикалык мамилешүү формасы да башкача. Биринчиден, ага ата-эне көп катышышат, ошол процесстин ийгиликтүү, натыйжалуу болушуна кызыгуу күчтүү. Анткени, бул иштер үй-бүлөнүн эң зарыл кызыкчылыктарын – акча каражатын, үй-мүлкүн жана ар намысын, абийирин козгоп келет.

Кыргыз элинде байыртадан бери салт бар; үйдүн ичине жашы улуу адам кирген сайын олтургандардын баары ордуларынан турушуп, орун сунуш кылышат. Буга балдарды жаш кезинен баштап үйрөтүшөт. жашы улуу, бирок тааныбаган адам менен жолугушуп калса, кичүүсү озунуп салам берет, керек болсо, жардам берүүгө даяр экендигин билдирүүсү керек. Эгерде үйдүн жанынан аксакал адам өтүп калса, үй ээси аны барчу жерине чейин жеткирип коюусу керек. Адегенде аны чакырып, кымыз же ысык чай берет. Андан кийин узатат же балдарынын бирин кошуп берет. Бул тапшырманы аткаруу менен балдар жакшы иш кылып, чоңдордун алкышын угушат. Бул салт азыркыга чейин сакталып келе жатат, айрыкча тоолуу жерлерде. Чоң кишилердин балдардын арасында кадыр-баркы өтө бийик. Аксакал адам тоолуктар үчүн чоң авторитет. Бул кырдаал мектепке да өз таасирин тийгизет. (1)

Кыргыздын элдик педагогикасы балдарды өзүн-өзү сын көз менен кароого тарбиялоого өтө чоң маани берет, аларды айлана-чөйрөнү байкап, акыл эстүү болууга үйрөтөт. балдарда өзүмчүлдүк, мактанчаактык сыяктуу терс мүнөздөр пайда болбошу үчүн улуулар турмуштан сабак болчу мисалдарды, макал-лакаптарды, уламыштарды айтып беришкен. Мисалы, улуу дарыгер Ибн Синадан «Адептүүлүктү сен кимден үйрөндүң?» деп сурашса, «Маданиятсыздардан, мен алар жасаганды кайталабоого аракеттенем» деген экен. Турмуштан алынган окуялар, учкул сөздөр, ар кандай тарыхый окуялар акыл үйрөтүүдөн катуу таасир этишет.

Кыргыз элинде кыздарды тарбиялоонун да, кээ бир өзгөчөлүктөрү болгон. Көптөгөн каада-салттарга карата кыргыз аялынын мурунку замандагы оор турмушу, кыздарды тарбиялоого да өз таасирин тийгизген. Эжелер кыздарына турмушта керектүү сапаттарды, турмуш практикасына негизделген иш-аракеттерди үйрөтүшкөн.

Кыргыз элинде кыз 13 жашка чыкканда «чач өрүү» салты өткөрүлгөн. кыздын чачын май-

далап өрүп, жакшы тилектерди айтып, ошол күндөн баштап кызга тиешелүү болгон турмуш-тиричиликтин иш-аракеттерди такай үйрөтүп, көзөмөлдөшкөн. мисалы, уй саап, нан жапканды, сайма сайып, шырдак жасаганды, кийим-кече тиккенди, шалча, килем сокконду ж.б. ошондой эле чач өрүү салты өткөрүлгөндөн баштап кыз бой жетти катары каралып, ага күчөтүлгөн талаптарды коюп, ата-энеси, урук тууганы, айыл аксакалдары анын жүрүм-турумуна, жасаган ишине карата активдүү көзөмөл жүргүзүшкөн. Ошондуктан, кыргыз элинде айтылган «Кыздуу үйдө кыл жатпайт», «Кызга кырк үйдөн тыюу» деген накыл сөздөр да бекеринен эмес.

Педагогика илими окуучуларды туура тарбиялоодо үй-бүлөнү эң жакын жардамчы деп эсептейт. Мында үй-бүлөнүн тарбиясынын өзүндө мындай артыкчылыктар жана баалуу каражаттар ата-эненин кадыр-баркы, балдарга жекече мамиле жасоо мүмкүнчүлүгү, ата-эненин үлгүсү, үй-бүлөдөгү муундардын рухий байланышы эске алынат. Үй-бүлөдө ар бир инсандын өзүнүн ден соолугу, жалпы коомдун байлыгы жөнүндө пикири калыптанып, эмгек менен эс алууну рационалдуу түрдө айкалыштыруу жөндөмү пайда болот. Ошол эле учурда үй-бүлөлүк тарбиянын кемчилик жактары да эске алынышы абзел.

Алигиче бардык ата-энелердин билим деңгээли жана педагогикалык маданияты бирдей эмес, көптөрү эски адаттардын таасирлеринен кутулуша элек. Ошондуктан, мектеп үй-бүлөнү өзүнүн чыныгы жардамчысына айландырыш үчүн ата-энелер менен иш алып барууну күчөтүп, ар бир үй-бүлөнүн өзгөчөлүгүн эске алып, аларга таасир этүүнүн жекече жолдорун жана методдорун иштеп чыгышы керек. Ошондо гана таалим-тарбия иштерин натыйжалуу чечсе болот.

Кээ бир учурларда үй-бүлөнүн мүчөлөрүнүн ортосундагы келишпестиктер салттар менен адаттарды турмуштун жаңы талаптары менен айкалыштыра албагандыктан келип чыгып жатат. Айрыкча, кыргыз үй-бүлөлөрүндөгү абал кайын эне менен келиндин ортосундагы мамиледен курчуп кетет. Кайын эне эски үй-бүлөлүк мамлелерди, келин болсо жаңы салттарды жактайт. Экөөнүн ортосунда акырындап конфликт пайда болушу мүмкүн. Азыркы үй-бүлө эркек менен аялдын тең укуктуулугунан келип чыккан эрди-катындын жаңы мамилесин талап кылат. Билим жана кесипке ээ болгон кыргыз кызы өз укуктарынын жана алган тарбиясынын негизинде жаңы үй-бүлө менен:

кайын ата, кайын эне, жолдошу жана алардын урук-туугандары менен жакшы мамиле түзө билип, ар түрдүү кырдаалдан конфликтсиз чыга билиши абзел.

Жаңы салттар барган сайын мектептин тарбия ишине кеңири кирип жатат. Мугалимдер кыздардын арасында чоң, кызыктуу жана ар түрдүү иштерди алып барышууда. Мисалы, мугалимдер кыздар жана балдар менен атайын аңгемелер өткөрүшүп, лекция окушат, врачтар, акын, жазуучулар, эмгектин эпкиндүүлөрү, ар түрдүү кесиптеги адамдар менен жолугушууларды өткөрүшөт. Ошондой эле, өздүк көркөм чыгармачылык, бычып-тигүү, улуттук оймочиймелерди кесүү, аппликация жасоо жана алардан кийим тигүү ж.б. кыздар менен аңгемелешүү учурунда мектептин тарбиячылары кыргыз элинин өткөндөгү жана азыркы турмушунан мисалдарды келтиришип, аларды үй-бүлөдөгү, коомдук жерлердеги, достор арасындагы жүрүм-турумга үйрөтүшөт.

Тарбия иши менен аракеттенген ар бир адам элдик педагогиканын тарбиялык идеяларынын эң баалуу касиеттерин алып, бүгүнкү коомдогу талап менен байланыштырып, өткөндүн зыяндуу таасирлеринен бошонуу менен бирге, карама-каршы жактарын женип чыгуусу зарыл. Бул милдеттерди ийгиликтүү чечүүдө мектепке чоң роль таандык. Мектеп ата-энелерди, балдарды тарбиялоодогу үй-бүлөнүн милдеттери менен, элдик педагогикадагы билим, тарбия берүү салттарынын табиятын, алардын прогрессивдүү жактары менен тааныштырып, кайсылары азыркы жашоого туура келе турганын, алардын жаралуу тарыхын, үй-бүлөдө, мектепте эмнелерди сактап, эмнелер менен күрөшүү керектигин жана алардын колдонуу жолдорун түшүндүрүүсү кажет.

Ушуга байланыштуу негизги принциптердин бири окуучуларды тарбиялоодо элдик педагогиканын прогрессивдүү жетишкендиктерин турмуштун жана тарбиянын практикасынан коомдун өнүгүү деңгээлине ылайык системалык айкалыштыруу зарыл.

Бул принцип үй-бүлөлүк тарбияны да, мектептин окуу-тарбия иштерин да камтып, окуучуларды тарбиялоодо элдик педагогиканын прогрессивдүү салттарын жана каражаттарын колдонуунун натыйжалуулугунун критерийи болуп кызмат кылат.

Мугалимдер, тарбиячылар окуучулар менен болгон педагогикалык ишмердүүлүгүндө элдик педагогиканын билим жана тарбия берүү салттарынын, түрлөрүнүн, каражаттарынын, методдорунун милдеттерине гана жооп бербестен, үй-

бүлөдө, мектепте аларды эффективдүү колдонууга (ар түрдүү жагдайга ылайык) жетилиши зарыл. Тажрыйба көрсөткөндөй, бул максатта, мугалимдердин да, ата-энелердин жана окуучулардын арасында лекция жана докладдар окулуп турулушу зарыл. Биз өзүбүздүн эксперименттик иштерибизди жүргүзүүдө жогорудагыларга чоң көңүл бурдук. Изилдөөлөр көрсөткөндөй, үй-бүлөдөгү, мектептеги кырдаалды жакшыртпай туруп, окуучуларды элдик педагогиканын прогрессивдүү салттарына көндүрүү жолунда ийгиликке жетишүүгө болбойт.

Жүргүзүлгөн иш-аракеттердин натыйжасында ата-энелер үй-бүлө шартында тарбиянын жекече үлгү, ишенимдүү, көнүгүү, талап коюу, кеңеш берүү, жактыруу, сыйкатып айтуу, мактоо, жазалоо, осуят, кубаттоо ж.б. методдорун колдонууга карата илимий-педагогикалык түшүнүктөргө багыт ала башташты.

В.Г. Белинский минтип жазган: «Балдарга жалпы адамзатты таануу боюнча көбүрөөк билим бергиле, бирок, алардын баарын улуттук көрүнүштөр аркылуу тааныштырууга аракеттенгиле». (2).

Жогоруда келтирилген иштердин бардык түрлөрү окуучуларды элдик салттардагы жалпылыкты улуттук дөөлөттөр аркылуу тааныштырууга педагогдорго мүмкүндүк берет.

Мектеп окуучуларды туура тарбиялоодо элдик педагогиканын прогрессивдүү жетишкендиктерин колдонуунун негизги принциптеринин бири болуп, анын прогрессивдүү салттарын илимий педагогиканын жетишкендиктери менен айкалыштыруу болуп эсептелет.

Элдердин рухий жана маданий мурастарын, анын эң мыкты, педагогикалык баалуу адаттарын жана сапаттарын өздөштүрмөйүнчө жана максатка ылайык колдонмоюнча анын оң тажрыйбаларына таянмайынча, коомдун алга ийгиликтүү жылышы, ошондой жаңы оң адаттардын жана салттардын жаңылыктарын калыптандыруу жана өрчүтүү мүмкүн эмес. (3).

Элдик педагогиканын көптөгөн салттары, идеялары, түрлөрү жана методдору илимий негиздерге крама-каршы эмес, тескерисинче алар –бири-бирин толуктап турат, алар ошонусу менен күчтүү. Элдик педагогиканын тажрыйбасын жана идеяларын илим менен бирге пайдалануу алардын тарбиялык маанисин жогорулатат, ийкемдүү, түшүнүктүү кылып, турмуш менен байланышын күчөтүп, жергиликтүү, конкреттүү шарттарга жакындаштырат. Тарбиялоого, илимий принциптерге, инсанды калыптандыруунун негизги шарттары-

нын бири болгон педагогикалык дөөлөттөргө негизделген комплекстүү мамиле керек.

Ошондуктан, педагогикалык практика педагогикалык теориянын жетишкендиктери менен бирге, элдик педагогикалык тажрыйбаларын, идеяларын пайдалануудан начарлап кетпейт, тескерисинче аны күчөтүп, натыйжалуулугун арттырат.

Алар максатты ылайыктуу түрдө айкалыштырып, элдик педагогиканын тажрыйбаларын жана салттарын эч качан илимий педагогиканын негиздерине, илимий педагогиканын теорияларынын жана методдорунун жетишкендиктерине бут тоспойт, практикалык тарбиялоо ишинде өзүн актап келе жаткан илимий методдор жана каражаттар көп кылымдар бою калыптанган элдин педагогикалык тажрыйбасы, идеялары, салттары менен бирге колдонулушу керек. Ошону менен бирге, элдик педагогикадан алынган тарбиялоо каражаттары башка жактан келген чоочун нерсе сыктуу же илимий идеяларга кошумча катары каралбастан, экөө бир организм катары кабыл алынышы керек.

Ар бир педагогдун өзү окуучулар менен иш алып барууда элдик педагогиканын салттарын, тажрыйбаларын жана каражаттарын илимий каражаттар менен бирге колдонуу жолдорун натыйжалуу пайдалана билүү зарыл экендигин так элестете алышы керек.

Элдик педагогиканын негизги принциптеринин бири – эмгекке тарбиялоо. Эмгек салттарын балдарына өткөрүү, адамзат коомунун алгачкы кезинен эле башталат. Ошону менен бирге улуулардын тажрыйбасы жана билими жаштарды тарбиялоодо атайын колдонулган. Жаш муундар эмгектик ык, машыгууларга эртелеп ээ болушуп, практикалык иш-аракеттерди аткарышкан. Эмгек салттары өндүрүш күчтөрүн күчөтүүдө бир топ мааниге ээ. Көптөгөн кылымдар бою эмгек салттары эмгекчи элдин эң керектүү жүрүм-турум нормалары катары каралып келген. Кыргыз элинин эмгек салттарынын күчү мамилешүүнүн, достуктун, өз ара көмөктөшүүнүн, кызматташуунун калыптандыгында.

Балдарды эмгекке тарбиялоо, алар үй-бүлөдө эмгектенип турмушка катышууга жараткандан бир топ мурда башталган. Баланын туулган күнүнө арналган тойлордо жана балага ат коюу учурунда каалоолор айтылган. Бала төрөлгөндө, «Атасына окшош малчы болсун», кыз төрөлгөндө «Апасына окшоп саанчы болсун» деп айтышкан. Бул каалоолордо эмгек адамдарынын мүдөөсү чагылдырылган. Алар

балдарын эмгекти сүйгөн, эмгекчил адам болушун, эмгеги менен бактылуу турмуш үчүн шарт түзүшүн каалашкан.

Балдарды эмгекти жана эмгек адамдарын урматтоого, сарамжалдуулукка көп көңүл бурдурушкан. Ар бир үй-бүлөдө эмгек куралдары, ар кандай эмеректер жана мал-жан чоң мааниге ээ болгон. Балдарды малга жакшы көз салууну, аларды уруп-согууга тыюу салышкан. Айрыкча атка карата жакшы мамилеге өзгөчө көңүл буруу менен, аны асырашкан. Бекеринен «Ат адамдын канаты» деп айтышкан эмес.

Сүт менен нанга да өзгөчө мамиле болгон. Сүт жана андан алынган азыктар ыйык деп эсептелген. Аларды жерге төүп, булгоо күнөө деп саналган. Эгерде кимдир бирөө сүттү кокусунан төгүп алса, бармактарынын бири менен сүткө кол менен кечирим сурашып, экинчи антпей турганын билдиришкен. Ошол эле учурда, сүттү өндүргөн адамдардан да кечирим сурашкан. Кыргыз элинде күн баткандан кийин эшикке сүт алып чыкканга, кечинде бирөөлөргө берүүгө катуу тыюу са-

лынган. Аны мындай түшүндүрүшкөн: кечинде сыртка алып чыгуу уйдун сүтүнүн азайышына алып келиши мүмкүн. Элдик салт боюнча жаштарды мал этинен ар түрдүү азык-оокат даярдоого эртелеп үйрөтүшкөн.

Ошондой эле, кыргыз элинде байыртан бери эли «Ашар» салты болгон. «Ашардын» мааниси – адамдардын бири-бирине жардам берип, акысыз кол кабыш кылышында. Мисалы, бир адам тоют даярдайбы, үй курабы же башка жумуш кылабы ага коңшулары, достору, тууган-уруктары, тааныштары ж.б. жардамга келишкен да, ал ишти тез жана оңой бүтүрүшкөн. «Ашарга» катышуу аларга чоң моралдык каннагат алып келген.

Жогорудагыдай салттарды бүгүнкү күндө да жандандыруу, пайдалануу балдарды эмгекти сүйүүгө, боорукерликке, адеп-ахлакка ж.б. тарбиялайт.

1. Т. Максатов, А. Мырсабеков. Улуттук педагогиканын негиздери. Ош, 1996.

2. Белинский В.Г. Собр. Соч. М., 1984 стр. 88.

3. Т. Максатов, А. Мырсабеков. Улуттук педагогиканын негиздери. Ош, 1986. 82-б.

Кұдайберген Тұрсын

ПАРАСАТ ТҰҒЫРЫНДА

Жарты ғасырдан астам тамаша тарихы бар Қазақ теледидарында қаламының қарымы, ойының кемелділігі, қара сөздің кестесінің өзін қиюын тауып қалайтын шеберлігімен көпшілікті тәнті еткен – жазушы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Сұлтан Оразалы. Кезінде әдебиет алыптары атанған – Ғабит Мүсірепов, Ғабиден Мұстафин, Сапарғали Бегалин, театр тарланы Жүсіпбек Елебеков, кино жұлдызы Шәкен Айманов, “Адамзаттың Айтматовы” атанған Шыңғыс Айтматовтар туралы талай-талай фильмдерге бергісіз сыр-сұхбаттар жасаған Сұлтан Оразалы “Қазақ зиялылары туралы антология” деген атпен соңғы төрт-бес жылдың көлемінде еліміздегі шоқтықты тұлғалар жайлы фильм-портреттер жасап, көпшілік көрермен назарына ұсынды. Олардың арасында қазақтың ұлы ақыны “Абай”, бүгінгі қазақ әдебиетінің алыбы Әбіш Кекілбайұлы жайлы “Парасат биігінде”, академиктер Салық Зиманов,

Сұлтан Сартаев т.б. туралы он төрт сериялы фильм өмірге келіпті. Осылардың әрбірінде автордың даңғайыр білімділігі, кемел кісілігі, тереңнен толғайтын талғампаздығы, сұңғыла шешендігі қосыла келіп, тұтас бітімге, ортақ ойға қызмет етеді.

Фильмнің бастау тұсында автор: “Әбіш Кекілбайұлы бұл күндері кемеліне келген, толғауы тоқсан сөз өнерінің жемісін көрген, алапат еңбегі мен таланты арқылы атақ-абыройдың биігіне шыққан, бірегей адамның бақ-талайына бітетін қызық-қуаныштың бәрін тартқан суреткер. Ол биік мансаптың буына пісіп, отына шарпылған адам. Бұл ретте отызға келмей ел үкіметін басқарған Сәкен Сейфуллиннен басқа Әбіш шыққан мансап биігіне қазақ қаламгерлерінен ешкім де көтерілген емес” (1,1) ,-деп бас кейіпкерге деген өзінің жүрек түкпірінен шыққан кемелді пікірін білдіреді. Көрермен осыдан кейін-ақ автормен